

Til
Forhandlingsutvalget i Norges Bondelag

Kopi til
Representantskapet i Norges Bondelag

1. Oppsummering over de mest prioriterte tiltakene

1.1 Akershus Bondelag mener at dette må få høyest prioritet i år:

1. Kornøkonomien:

Det trengs en bedring i kornøkonomien tilsvarende en prisøkning på 40 øre/kg korn. Dette nivået er nødvendig for å redusere etterslepet i forhold til andre produksjoner. Bedringen i kornøkonomien fordeles på økt kornpris tatt ut i marked, økt prisnedskrivningstilskudd og økt arealtilskudd, samt andre tiltak som tilskudd til grøfting, investeringer i gårdstørking og lagring.

- Kornprisen må økes, differansen mellom matkorn og fôrkorn økes. Kraftfôrprisen tåler også en økning, særlig til drøvtyggere.
- Det må innføres en egen målpris på proteinrik fôrhvete.
- Arealtilskuddet til korn må økes, utrede en differensiering etter skiftestørrelse.
- Prisnedskrivningstilskuddet må prioriteres for å unngå for kraftig prisøkning videre i verdikjeden, og sikre at det er lønnsomt å bruke norsk råvare.
- Grøftetilskuddet må økes til 2000kr/daa. Ikke tidligere grøftet og nydyrkingsarealer må tas inn i ordningen.
- Det må settes av mer midler til investering til korndistriktene. Midlene må prioriteres både til tiltak i jorda og til gårdstørking og lagring av korn.

Hvorfor er det lurt å øke kornprisen/kornøkonomien?

- Karbohydratimporten øker fordi vi har for lite korn, i tillegg er det høyt fokus på importen av proteinråvarer til kraftfôr. Akershus Bondelag mener at den økte bruken av importerte kraftfôrråvarer er det som truer norsk landbruks legitimitet mest. Det vil være i alles interesse å greie å øke andelen norsk korn i kraftfôret. Skal vi greie dette må økonomien for kornbonden styrkes.

Mange tror at kornet vil bli produsert uansett, og at det går bra med færre kornbønder. Vi mener at tallenes tale er klar, kornareal og avlinger går ned. En variert bruksstruktur er nødvendig for å sikre god agronomi og å utnytte alle arealene. Felleskjøpets utredningsprosjekt, fra høsten 2015, viser at stordrift på korn ikke automatisk gir bedret lønnsomhet, og at svaret på bedring av kornøkonomien ikke er å rasjonalisere vekk enda flere kornbønder.

2. Miljøvirkemidlene:

Vannmiljø er, i tillegg til klima, den viktigste miljøfaktoren i landbruket. Dette er også en miljøfaktor som det fra myndighetene er mye fokus på. Jordbrukets påvirkning på vannmiljø er viktig ovenfor opinionen, og for landbrukets omdømme. Bøndene vil gjøre en innsats for vannkvaliteten, men da må det kompenseres økonomisk og midler til disse ordningene må prioriteres.

- RMP og SMIL er lokalt forankrede og godt fungerende ordninger som må tilføres mer midler og styrkes. Det er avgjørende at disse ordningene består og "ikke forenkles vekk".
- Miljøutfordringene er størst i kornområdene, Akershus må få en større andel av RMP-potten.
- Endringene de nasjonale rammene for RMP fra fjorårets forhandlinger må reverseres.

1.2 Punktvis oppsummering av de andre innspillene.

Dette er en kort oppsummering av våre forslag og innspill. Vi oppfordrer til å lese hele innspillet vårt for en mer helhetlig fremstilling av temaene.

Grønt:

- Gjeninnføre tak på arealtilskuddet i frukt- og grøntproduksjonen
- Målprisen bør økes med 5 % for frukt, bær og grønnsaker og 20 øre for poteter.

Husdyr og grovfôr:

- Distriktstilskudd per kg på kjøtt og melk må føres over til andre parametre. Dagens pott til de ulike sonene i distriktstilskuddet skal beholdes, men pengene må gis til bruk av areal, beiting og til mordyr/kalver.
- Det må settes ned en parts sammensatt arbeidsgruppe som skal jobbe med innretningen på distriktstilskuddet, og lønnsomhet og intensivering av grovfôrproduksjonen i Norge.

Beiting:

- Potten til beitetilskudd må økes, tilskuddsatsen for inn- og utmark økes og slås sammen.

Kraftfôrkrevende husdyr:

- Produksjonsøkningen må komme i kornområdene. Det gir mindre frakt av fôr og kjøtt, og husdyrgjødsel trengs for å opprettholde produktiviteten i jorda.

Birøkt:

- Satsene for tilskudd per kube økes til 500 kr/kube. Det må også innføres et ekstra tilskudd på 150 kr/kube for økologisk.

Rekruttering og velferd:

- Akershus Bondelag støtter et kompetansekrav.
- Sykdomsavløsning: samordningen av tilskudd med lønnsinntekt utenfor gården må fjernes.
- Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid: Taket må heves til 1G, og så følge utviklingen av denne fremover.

Økologisk:

- Det er i dag stort underskudd i markedet for økologisk korn, grønt, frukt og bær. Det er en situasjon som må utnyttes og det må satses på og legges til rette for økt produksjon. Dette er svært viktig for å unngå at det etablerer seg varige importkanaler.

Skatt og avgift:

- Det bør opprettes en mulighet for å sette av penger skattefritt til fond som kan brukes til å gjøre investeringer i jorda (grøfting, hydroteknikk) og i bygninger (korntørke- og lager).

Annet:

- Tilskudd til kanthogst og rydding av beiter for virke til bioenergi bør gjeninnføres.

2. Pris

2.1 Kornøkonomien

Norsk kornproduksjon må sees på som en langsiktig matvareberedskap. Klimaendringene vil påvirke verdens matproduksjon og det vil mest sannsynlig bli mer og mer nødvendig med en egen innenlands produksjon av korn. Klimaforskning viser at vi kan få bedre betingelser, mens mange av de store korndyrkingsområdene vil få dårligere. Det viktigste i en slik langsiktig beredskapstankegang er å holde jorda og kunnskapen i hevd! Dessverre ser vi mange utviklingstrekk som tyder på at norsk kornproduksjon ikke har den nødvendige positive utviklingen. Bedret kornøkonomi er svaret på en bedre utvikling for kornproduksjonen. Landbruket, og især planteproduksjon, er en viktig forutsetning for den økte satsingen på bioøkonomi og ”det grønne skiftet” som kommer for fullt inn i samfunnet fremover.

Mange tror at kornet vil bli produsert uansett, og at det går bra med færre kornbønder. Vi mener at tallenes tale er klar, kornareal og avlinger går ned. En variert bruksstruktur er nødvendig for å sikre god agronomi og å utnytte alle arealene. Felleskjøpets utredningsprosjekt, fra høsten 2015, viser at stordrift på korn ikke automatisk gir bedret lønnsomhet, og at svaret på bedring av kornøkonomien ikke er å rasjonalisere vekk enda flere kornbønder.

Akershus Bondelag krever en bedring i økonomien tilsvarende en prisøkning på 40 øre/kg korn i årets jordbruksoppgjør. Dette nivået er nødvendig for å redusere etterslepet i forhold til andre produksjoner. Bedringen i kornøkonomien fordeles på økt kornpris tatt ut i marked, økt prisnedskrivingsstilskudd og økt arealtilskudd, samt andre tiltak som tilskudd til grøfting, investeringer i gårdstørking og lagring.

Matkorn

Matkornproduksjon må være bærebjelken i kornøkonomien. Matkorn er den mest klimavennlige matproduksjonen. Derfor må det være gode incentiver for å satse på matkorn. Prisdifferansen mellom matkorn og fôrkorn må økes. Økt produksjon av matkorn er en effektiv måte å øke vår selvforsyningsgrad, korn er fleksibelt og kan brukes som fôr dersom kvaliteten blir for dårlig, eller om det skulle bli produsert mer matkorn enn markedet trenger. Gjennomgående er kostnadene til innsatsfaktorer som gjødsel, plantevern og tørking høyere enn i fôrkornproduksjonen. For å opprettholde, og øke produksjonen av matkorn, må produksjonen være attraktiv økonomisk og de høye produksjonskostnadene utlignes gjennom økt matkornpris. Matkorn bør gjøres så attraktivt at flere tar risikoen med å satse på matkorndyrking. En del av denne risikoen kan også oppveies ved å øke prisen for proteinrik fôrhvete.

Mer proteinrikt fôrkorn

Akershus Bondelag ønsker at det skal innføres en målpris på proteinrik fôrhvete som ligger mellom målpris på bygg og målpris på mathvete.

Kraftfôrbransjen ønsker mer proteinrik hvete i kraftfôret, dette kan demme opp for noe av bruken av importerte kraftfôrråvarer. For å motivere bøndene til å dyrke mer hvete, og gi en sikkerhet dersom det blir fôr, må proteinbetalinga for fôrhvete økes. Med svak kronekurs og høye priser på proteinråvarer på verdensmarkedet vil det være god økonomi for landet å øke egen proteinproduksjon. Derfor kan det gis mer betalt for protein i fôrkorn. For å gi rom for økt proteinbetaling må prisen økes, dette trenger ikke å gi dyrere kraftfôr dersom det fører til redusert behov for innkjøp av dyrt protein på verdensmarkedet. Kraftfôrprodusentene kan også i dag betale ekstra for proteinrik fôrhvete, men vi mener at dette ikke blir prioritert høyt nok. En målpris vil gi makta til avtalepartene, der politikken skal utformes. Det er mye politikk i kornprising.

Hvorfor er det lurt å øke kornprisen/kornøkonomien?

- Karbohydratimporten øker fordi vi har for lite korn, i tillegg er det høyt fokus på importen av proteinråvarer til kraftfôr. Akershus Bondelag mener at den økte bruken av importerte kraftfôrråvarer er det som truer norsk landbruks legitimitet mest. Det vil være i alles interesse å greie å øke andelen norsk korn i kraftfôret. Skal vi greie dette må økonomien for kornbonden styrkes.

Akershus Bondelag er glade for Norsvins mål om 100 % norsk svinefôr innen fem år. Dette vil kreve en satsing på kornproduksjonen. Markedssituasjonen for de kraftfôrkrevende produksjonene er vanskelig, vi har derfor forståelse for at det ikke er rom for stor økning i kraftfôrprisen for disse uten å kompensere med økt prisuttak eller andre ordninger for å opprettholde økonomien.

Akershus Bondelag mener at det må tas tak i utviklingen med stadig mer bruk av kraftfôr til drøvtyggerene. Det er slik at prisen på kraftfôret er lik i hele landet men prisen per kg kjøtt/melk til bonden (pga distriktstilskuddet) er høyere. Den høye produktprisen gjør at bytteforholdet mellom kraftfôrpris og produktpris blir for gunstig. Prisen på kraftfôret gjenspeiler heller ikke kostnadene ved å produsere grovfôr, og dermed får man en lavere verdi på grovfôret, og de økonomiske insentivene for å satse på godt grovfôr går ned. **Med dette som bakgrunn mener vi at kornøkonomien kan styrkes ved å øke kraftfôrprisen mer til drøvtyggere.** Mer om distriktstilskudd kommer i kapittel 3.4.

2.2 Kjøtt

Grovfôrbasert

Stortingsflertallet ønsker en økt sjølforsyning av grovfôrbasert kjøttproduksjon. Akershus ønsker å være med å ta sin del av denne økningen. Storfe og sau utfyller hverandre godt med tanke på utnyttelse av ressursene i vårt fylke. Nyetablering av ammeku er ikke stor nok til å dekke nedgang i antall melkekyr. Det er stor fare for økte importkvoter ved vedvarende underskudd av storfe.

Kraftfôrbasert

Det er nå overproduksjon av egg og kylling, det er dermed lite å hente i økt pris der. På svin derimot opplever man nå en balanse i markedet, dette må utnyttes ved å ta ut en høyere pris. Svin er den største forbrukeren av norsk fôrkorn og er derfor en svært viktig produksjon for Akershus. Akershus Bondelag mener at man må øke prisen på svinekjøtt, og med det gi svinebonden et løft i økonomien samtidig som man kan forsvare et nødvendig løft i kornprisen.

2.3 Melk

Dessverre ser vi nå en økt RÅK-import i melkemarkedet, dette hullet i tollvernet må tettes! Melkeprisen er også historisk lav i Europa. Vi tror derfor ikke det er mye å hente på økt melkepris nå, men en viss økning for å kompensere for økte kostnader må legges til grunn. Mer av økningen i melkemarkedet må dekkes med norsk melk.

2.4 Grønnsaker

Målprisen bør økes med 5 % for frukt bær og grønnsaker og 20 øre for poteter. Målprisen skal i prinsippet gjenspeile produksjonskostnader inklusive eget arbeid og kapitalkostnader. Det er fremdeles behov for å heve målprisen.

3. Budsjettoverføringer

3.1 Arealtilskudd korn

For at ikke den akutt nødvendige forbedringen av kornøkonomien skal gi for store økte kostnader videre i verdikjeden, må også arealtilskuddet på korn økes. Dette er avgjørende for å få brukt den begrensede jordressursen som egner seg til korn, til korn. Kornbonden henter i dag 75 % av inntekta fra avling, det er dermed rom for å øke arealtilskuddet på korn uten at det vil føre til en ekstensivering av korndrifta. Avling vil uansett være avgjørende for økonomien.

Arrondering

20 % av kornet blir produsert på skifter under 20 daa. Arrondering påvirker kornøkonomien formidabelt. Små skifter med mer vendeteig og kanter med skygge gir redusert avling. Små skifter gir også mer tidsbruk per daa. Derfor må det utredes om en løsning for å holde disse arealene i produksjon kan være å differensiere arealtilskuddet etter skiftestørrelse.

Parallelt med dette mener vi at tiltak for bedret arrondering igjen må på dagsorden nasjonalt. Det legges til rette for lokale "jordskifteprosjekt" (både på eid og leid jord), mindre bekkelukninger, planeringer og justering av åkerreiner, er eksempler på tiltak som er aktuelle, og som med ny kunnskap kan gjøres uten at miljøpåvirkningene blir for store.

3.2 Prisnedskrivningstilskudd

Primært mener Akershus Bondelag at kraftfôrprisen kan økes, særlig til grovfôretende dyreslag. Samtidig er prisnedskrivningstilskuddet viktig for å sikre at det er lønnsomt å bruke norske råvarer i kraftfôret. For å unngå for brå prisøkning videre i verdikjeden er prisnedskrivningstilskuddet også et treffende virkemiddel. **Prisnedskrivningstilskuddet må prioriteres sterkere i årets jordbruksforhandlinger.**

3.3 Matmelttilskudd

Vi viser til avsnittet om matkorn. Det er viktig at matmelttilskuddet økes slik at norsk korn forblir konkurransedyktig. Importen av halvfabrikata bakevarer er fortsatt i økning og er blitt en trussel for norsk matmelindustri og dens arbeidsplasser. Akershus Bondelag mener at matmelttilskuddet må forbeholdes norsk korn, og på den måten styrke den norske produksjonen.

3.4 Tilskudd til grovfôr og grovfôretende husdyr

Akershus har mange arealer som har store utfordringer med erosjon, avrenning og forurensing av vassdrag. Disse arealene egner seg best for gras, og da trengs det dyr for å ete dette graset. Dette er en vinn-vinn situasjon med økt produksjon av kjøtt til et marked med underdekning, og grasdekke som effektivt hinder for avrenning. Akershus har også store arealer med høyproduktive beiter som må utnyttes for økt produksjon av mat på norske arealer.

Det er en stor utfordring å holde mordyrantallet oppe for storfe. Det må derfor sees på om man kan legge mer av økonomien både på melkeku og på ammeku over på kalven. Det er viktig at det er god økonomi i å levere kalv som markedet etterspør.

For småfe er kvalitetstilskuddet som ble innført i 2014 nå på et passende nivå. En økning utover den generelle kostnadsøkningen kan gi for sterke insentiver til økt lammetall, og dermed økt kraftfôrbruk for å få slaktemodne lam på høsten. Det er beitetilskuddet som må prioriteres i årets oppgjør.

Akershus er det fylket som har lavest kraftfôrandel per produserte liter melk, samtidig som vi har høy ytelse. Dette viser at det er mulig å bruke mer grasressurser til de grovfôretende dyreslagene. Man kan godt tenke seg at den høye grovfôrandelen i Akershus kommer som følge av bedre grovfôr. Kostnaden i grovfôrdyrking er i stor grad tilknyttet arealet som drives. I Akershus drives grasproduksjonen intensivt fordi man ofte har alternativ bruk av arealet til korn, akershusbonden tar også med seg erfaringer fra kornproduksjonen inn i grasproduksjonen og er dermed en dyktig agronom og jordbruker. Dermed oppnås både bedre og billigere grovfôr. Et annet viktig moment er at man med intensiv grovfôrdyrking får høye proteinavlinger per dekar, dette vil gi redusert behov for importerte proteinråvarer.

Konserndannelsen i samvirkene og effektive ordninger for frakttilskudd gjør at det nå er så godt som lik pris på innsatsfaktorer, som gjødsel og kraftfôr og på våre produkter som kjøtt og melk, i hele landet. Dette, sammen med argumentene rundt kraftfôrforbruk til grovfôretende dyr over, gjør at

Akershus Bondelag mener at det må settes i gang en prosess for å gjøre om på distriktstilskuddet for husdyr. Vi mener at det ikke er forholdene inne i fjøset som setter skillet mellom distrikt og sentrale strøk. Kua skal melkes morgen og kveld, og lamma må overvåkes døgnet rundt enten fjøset ligger på Romerike eller i Alta.

Akershus Bondelag mener derfor at distriktstilskudd per kg på kjøtt og melk må føres over til andre parametere. Vi ønsker et landbruk over hele landet, og mener oppriktig at distriktene trenger pengene og mer til. Men dagens innretning gir uheldige konsekvenser. Dagens pott til de ulike sonene i distriktstilskuddet skal beholdes, men pengene må gis til bruk av areal, beiting og til mordyr/kalver. Dette vil gi en mer balansert produksjon, og man vil bremse de uheldige konsekvensene dagens innretning har; Dette handler ikke bare om kraftfôr, men også om klima, trafikk og dyrehelse. Vi ser en tendens til at det blir kjørt både dyr (kalver), fôr og produkter (kjøtt og melk) tilbake, fra soner med lite distriktstilskudd til soner med mer. Det er også sannsynlig at ytelsen går noe ned med mer bruk av grovfôr. Vi tror det er bra og en bedre pris på mordyr og kalv må innrettes slik at det økonomisk kompenserer for dette.

Det er avgjørende for norsk matproduksjon på norske ressurser at det gis økt lønnsomhet i grovfôrproduksjonen. Økt arealtilskudd til grovfôr vil gi økt lønnsomhet, men vi er usikre på om det er treffende nok. **Akershus Bondelag mener at det må settes ned en parts sammensatt arbeidsgruppe som skal jobbe med innretningen på distriktstilskuddet, og lønnsomhet og intensivering av grovfôrproduksjonen i Norge.**

Til slutt vil vi vise til at svarene på "Questbacken" både i Akershus og for hele landet viser en stor vilje til å øke kraftfôrprisen for å sikre Norsk Landbruks omdømme. Derfor er tiden inne for å gjøre noe med dette nå.

3.5 Kraftfôrkrevende husdyr

Akershus Bondelag ser også at distriktstilskudd på de kraftfôrbaserte dyreslagene gir en utfordrende fordeling. Som nevnt over mener vi at forholdene inne i fjøset ikke er mye forskjellig etter hvor i landet fjøset ligger. Vi har svineprodusenter i Akershus som spør om de må flytte ut i distriktene for å berge økonomien i produksjonen, er det riktig at det skal være slik? Husdyrproduksjon i kornområdene har mange fortrinn som vi mener det må legges mer vekt på. Den viktigste er at vi har mye ledig spredeareal, og det er faktisk et stort behov for husdyrgjødsel for å opprettholde produktiviteten i jorda som kan bli dårligere av ensidig kornproduksjon uten husdyrgjødsel. En annen grunn er at fôret blir produsert i kornområdene, og det meste av markedet er her. Vi mener at dette er argumenter som må hensyntas i virkemiddelutforming, også med tanke på å bevare legitimiteten til norsk landbruk.

3.6 Beitetilskudd

Beiting er den mest effektive måten å høste ressurser som ingen annen kan utnytte. I tillegg gir beiting flotte kulturlandskap, og man knytter sterke bånd til opinionen siden "alle" liker å se dyr på beite. I Akershus er det store beiteressurser som ikke er utnyttet, de mest frodige beitene er de som er nært innmarka, dette er det mye av i Akershus. Mange av beitene som tidligere ble plantet igjen består nå av hogstmoden skog, Akershus Bondelag mener at det må stimuleres slik at disse blir tilbakeført til beiter etter hogst. Det er også viktig at eksisterende beiter sikres bærekraftig bruk for økt norsk matproduksjon. **Akershus Bondelag krever at potten til beitetilskudd økes, og at tilskuddsatsen for inn- og utmark slås sammen og økes.**

3.6 Produksjonstilskudd til bier

Produksjonstilskudd i birøkt gir en minstegaranti for drift. Skal vi ha næringsrettet birøkt i Oslo og Akershus, må økonomien sikres og satsene for tilskudd per kube økes til 500 kr/kube. Det må også innføres et ekstra tilskudd på 150 kr/kube for økologisk.

4. Investeringer og kapitaltilgang

4.1 Investeringsvirkemidler

Det er et enormt behov for investering i Akershus. Samtidig er det et faktum at Akershus er av de fylkene som får minst til investering totalt sett, og at vi får aller minst enten man måler potten mot areal eller antall bønder. **Akershus Bondelag krever derfor at det settes av mer penger til investering, og at en større andel av investeringsvirkemidlene går til vårt fylke.**

Akershusbonden kan bidra til å løse de store utfordringene i norsk landbruk, fallet i kornproduksjonen og underdekningen i storfekjøtt. Men da må vi få midler til investering på lik linje med resten av landet. I tillegg til behovet for økt produksjon er det også mange som har behov for oppgraderinger for å tilfredsstille krav til bruker- og dyrevelferd. Dette gjelder særlig i forbindelse med generasjonsskifte, der midler til mindre investeringer for å oppgradere driftsapparatet vil gi økt lyst til å ta over gården.

4.2 Ekstra fokus på investering korn

Akershus Bondelag mener fokuset på å opprettholde kornproduksjonen også må holdes høyt ved prioritering av investeringsvirkemidler. Det viktigste produksjonsmidlet i kornproduksjonen er jorda. Investeringer i jordveien må bli berettiget investeringstilskudd.

Gårdstørking og lagring av korn

Den relativt sterke rasjonaliseringen av kornproduksjonen, med nedleggelse av mindre gårdsbruk og tilhørende kornanlegg, har gitt større behov for direkte mottak i innhøstingen både på lokale møller og hos kornkjøper. Dette har gitt systemene store utfordringer når det gjelder både å ivareta kvalitet på varen, og ikke minst i forhold til å få til en rasjonell og bærekraftig logistikk. Høsten 2015 måtte mange mottak stenge i perioder, og dette skapte store problemer for alle parter. På kornmottakene tørkes det stort sett utelukkende med fossilt brensel. På gårdene ligger det godt til rette for å tørke med kaldlufttørker med tilskudd fra solvarme, og ikke minst med varmlufttørker basert på biobrensel. Sammen med redusert behov for transport, gir dette samlet en betydelig miljøgevinst. Økte tilskuddsrammer både til utvidelser av eksisterende anlegg, og bygging av nye anlegg på gårdene, vil kunne øke mottakskapasitet i hektiske perioder, bedre ivaretagelse av kvaliteten på kornet, bedre mulighet til å øke verdien av ulike partier/sorteringer, og bedre beredskapslagringen. Mer desentralisert lagring gjør det mulig å lagre mer korn på samme sted fram til det går inn i videreforedling og produksjon. Ved å prioritere budsjettmidler til dette formålet, oppnås en langsiktig styrking av kornøkonomien.

4.3 Andre poster under Landbrukets utviklingsfond (LUF)

Lokalmatprogrammet er overført til regional forvaltning. Fordelingen til fylkene har samme fordelingsnøkkel som investeringsmidler, og vi mener at Akershus får for lav prioritering. Det er viktig ikke å miste av syne at landbruket rundt de store byene er landbrukets beste ambassadører for å bygge legitimitet for norsk matproduksjon. Utvikling av ulike bygdenæringer vil utvilsomt øke kontakten på en positiv måte.

Behovet for næringsutvikling, og fokus på lokalmat, er minst like stort her hvor landbruksnæringen nærmest drukner i skyggen av andre aktører. Mange gårdsbruk i Akershus har i dag et svakt næringsgrunnlag, og mange har et ønske om å skape seg en bærekraftig arbeidsplass på gården. For mange er det en stor utfordring å klare slike etableringer. Ofte er minimumsfaktoren arbeidskraft i våre områder. Akershus er et stort pressområde, og vi opplever at det er stadig større problemer med transportkapasiteten. Etablering av lokale arbeidsplasser vil være transport- og samfunnsøkonomisk lønnsomt, og det vil opprettholde livskraftige bygdesamfunn også utenom de store tettstedene.

5. Rekruttering og velferd

Styret i Akershus Bondelag støtter et kompetansekrav. Men det er utfordrende at en så stor andel av "questbacksvarene" både nasjonalt og i eget fylke er negative. Dette er dermed et tema det må jobbes mer med i organisasjonen. Styret mener at kompetansekravet er viktig for å greie målene om økt matproduksjon, sikre vårt omdømme, sikre et solid utdanningssystem med mer.

5.1 Velferdsordninger

Sykdomsavløsning

Et flertall av våre lokallag legger vekt på velferdsordningene for sykdom og svangerskap som et viktig tiltak for å sikre rekruttering. Landbruksvikarordningen er en god ordning, men ordningen forvitrer. Tilskudd pr. årsverk landbruksvikar utvikler seg ikke i forhold til kostnadsutviklingen. Egenbetaling har økt i takt med dagsats under sykdom. Dette medfører en dårligere og dårligere ordning som blir dyrere for brukerne. Satsen må følge kostnadsutviklingen. Krav til næringsinntekt for nyetablerte for å få tilskudd under sykdom, er urimelig. Dette er et viktig moment med tanke på rekruttering av unge til næringen. Videre er det urimelig med kravet om avkorting mot andre lønnsinntekter. Dette slår svært uheldig for de som har måtte ta annet arbeid utenom gården og som har husdyrproduksjon. Er de syke, så er det merkostnader til vikar i fjøset. **For å få likebehandling, må samordningen av tilskudd med lønnsinntekt utenfor gården, fjernes.**

Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid.

Akershus Bondelag mener at taket må heves til 1G, og så følge utviklingen av denne fremover. På den måten slipper vi årlige kamper for å få hevet tilskuddet i tråd med kostnadsøkningen. Dokumentasjonskravet er litt mer tveegget, for tilskuddets legitimitet er det viktig at det faktisk blir brukt til avlastning for bonden, men det kan ikke stilles krav til at bonden skal ta seg fri.

6. Grovfôrbaserte

Dette er grundig omhandlet i kapittel 2 og 3.

7. Andre produksjoner

Hovedprioriteringer grønnsaker, frukt, bær og potet

- Tollvern. Enhver reduksjon av toll vil svekke den norske produksjonen av potet, frukt, bær og grønt i Norge. Med jevne mellomrom utsettes vi for dumpingpriser fra utlandet. For å forhindre dette, må det fastsettes en nedre prisgrense på hvert produkt. Når prisen på importen er lavere enn denne, må det ansees som dumping og importen må stoppes. På samme måte må ikke norsk overproduksjon løses ved å dumpe varene i utlandet.
- Arbeidsgiveravgift. Dagens regjering har gått inn for å forenkle avgiftsnivået i Norge. Vårt forslag vil være å fjerne arbeidsgiveravgiften, grøntnæringen er spesielt arbeidskrevende og en reduksjon eller bortfall av arbeidsgiveravgiften vil bety mye for vår næring.
- Plantevernmiddeavgiften må tilbakeføres til næringa, eller fjernes i sin helhet. Off Label. Ny ordning må søkes finansiert. Returordning på utgåtte plantevernmidler. Plantevernsertifikat på engelsk. Det avsettes minimum 3 millioner kr til forskning/utprøving av plantevern- bekjempelse, midlene øremerkes til småkulturer.
- Vanningsanlegg. Investering i vanningsanlegg er kostbart, men nødvendig. Oppgradering av gamle anlegg, samt etablering av nye anlegg, er noe som bør vektlegges i form av økte investeringstilskudd, hvis målsetningen er å øke produksjonen og rekruttering i grønt sektoren. Det foreslås dekarstater tilsvarende som for grøftetilskudd.
- FOU. Midler til anvendt forskning og rådgivning som fremmer innovasjon, god agronomi og økt matproduksjon.
- Arealtilskudd. Det var feil å fjerne taket på arealtilskuddet. Ingen tak vil gi uheldige effekter mht jordleiepriser, økte transportkostnader og negative konsekvenser med tanke på miljøet. Man bør se på soneinndelingen for å hindre uheldige effekter. Vi ser allerede nå en rask strukturendring, der store produsenter får avtaler med kjedene.

8. Miljø- og klimavirkemidler

I landbruket er det mye fokus på å minske klimapåvirkningen. Vi støtter målsettingen om et fossilfritt jordbruk innen 2030. Gode avlinger gir lavere klimautslipp, og det er derfor viktig at man hele tiden har fokus på dette når det gjelder å utvikle miljø- og klimatiltak.

Presisjonslandbruk er på vei inn og dette vil gi svært gode muligheter for å redusere klimapåvirkningen. N-sensor, GPS-styrte sprøytebommer og gjødselspredere gjør at innsatsfaktorene plasseres der det trengs, dette sparer både kostnader og miljø. Som et eksempel kan vi nevne at praktiske forsøk viser at N-sensor gir 3,1 % økt avling med 13 % redusert gjødsling.

Vannmiljø er, i tillegg til klima, den viktigste miljøfaktoren i korndyrkingen. Dette er også en miljøfaktor som det fra myndighetene er høyt fokus på. Bøndene vil gjøre en innsats for vannkvaliteten, men da må det kompenseres riktig og det må balanseres mot mulighetene økt matproduksjon. Jordbrukets påvirkning på vannmiljø er viktig ovenfor opinionen, og for landbrukets omdømme, det må derfor være vilje til å prioritere midler innenfor de eksisterende ordningene til kornområdene.

8.1 Grøfting og hydroteknikk

Det er fremdeles et stort etterslep i grønninga i Akershus, dette viser at 1000kr/daa i grøftetilskudd ikke er nok. Grønning er et viktig virkemiddel for å øke avlingene, slik at vi når målene om for økt matproduksjon og lønnsomhet. Mye av kornproduksjonen i Akershus skjer i sårbare vannområder hvor god grøftetilstand og velfungerende hydrotekniske anlegg er nødvendig for å redusere avrenningen til vassdragene.

Ordnningen med grøftetilskudd har vært operativ siden sommeren 2013. Vi mener ordningen må videreføres og styrkes i årets jordbruksoppgjør. Statistikken over brukte midler viser at 1000 kr per daa ikke er utløsende nok. Det står igjen ubrukte midler. Vi kan nå regne med at de billigste prosjektene er gjort, og at en heving av satsen er nødvendig for å få mer grønning. Det viser seg i praksis at det er svært vanskelig å få grønning til en pris under 5000 kr/daa. **For å få mer grønning må ordningen med grøftetilskudd styrkes, og satsen økes til 2000kr/daa.**

Styret mener også at det er helt urimelig at grøftetilskuddet kun kan gis til tidligere grøftede arealer. Det er vel så stort behov på ugrøfta arealer, og ordningen bør utvides og inkludere disse. Tilskuddet bør også gjelde på grønning av nydyrkingsfelt.

8.2 Spesielle miljøtiltak i landbruket, SMIL

SMIL er en effektiv ordning med lokal forvaltning som sikrer stedstilpasset og fornuftig bruk av midlene. SMIL-ordningen må styrkes! Fjorårets kutt var ikke heldig, da vi ser på dette som svært målrettede midler. Dette gjelder særlig hydrotekniske tiltak, men også tilskudd til permanente gjerdar for å utnytte mer av beitearealene og tilskudd til husdyrgjødsellager er viktige tiltak for økt utnyttelse av lokale ressurser.

I Akershus er det mange kommuner som utelukkende bruker SMIL-potten til hydrotekniske tiltak. Dette viser at behovet er stort og forsvarer en økt andel av midlene til våre fylker. Behovet for investeringer i hydroteknologiske tiltak øker med mer variert klima, og er avgjørende for å øke kornproduksjonen på en bærekraftig måte. Uten en bedre finansiering av SMIL er det vanskelig å tenke seg at landbrukets miljøinnsats i de sårbare vannområdene kan bli omfattende nok til å tilfredsstille de langsiktige kravene til vannkvalitet.

8.3 Regionalt miljøprogram, RMP

RMP er blitt en vel etablert ordning som fungerer bra. Bøndene gjør mange miljøtiltak og følger opp så langt det lar seg gjøre, men mange av de mest effektive miljøtiltakene medfører betydelige ulemper, dermed blir ikke oppslutningen høyere enn den er uten å øke satsene for kompensasjon. RMP må baseres på positive økonomiske virkemidler og ikke generelle forbud og pålegg. Akershus er et av de største kornfylkene i Norge. Fylket hører inn under vannregion Glomma hvor det er vannområder med store vannkvalitetsutfordringer. Akershus burde derfor ha en større andel av RMP-potten.

Den nasjonale rammen for RMP ble innskrenket i fjorårets jordbruksforhandlinger. Dette er i seg selv uheldig fordi RMP gjøres mest målrettet ved å utvikles lokalt, og ekstra uheldig fordi det kom midt i en RMP-periode. I tillegg ble rulleringen utsatt ett år, og dermed er i praksis arbeidet med utviklingen av vannmiljøarbeidet utsatt i to år.

Styret ønsker å særskilt kommentere et av grepene som ble tatt i fjorårets forhandlinger:

”Det skal ikke lenger gis tilskudd for areal i stubb i klasse 1 og 2”

Isolert sett kan det virke som lite målrettet å gi tilskudd til de lavere erosjonsklassene, men i praksis gjør dette at også mer areal i høyere erosjonsklasser blir pløyd om høsten. Grunner til dette er: mange skifter har flere erosjonsklasser, og når man først har funnet frem pløgen så er det enkelt å ta med mer areal. Vi krever derfor at denne nasjonale innskrenkingen i RMP oppheves.

8.4 Husdyrgjødsel

Det er generelt lite husdyrgjødsel i Akershus, og vi har mye ledig spredeareal. Lokalt har vi likevel utfordringer med å bruke husdyrgjødsel på en agronomisk og miljømessig optimal måte. Husdyrgjødsel bør kun spres i vekstsesongen, hvilket innebærer at mange bruk har for liten lagerkapasitet. Akershus Bondelag tror det er uunngåelig at det blir stilt strengere krav til bruk av husdyrgjødsel fremover. Vi mener at SMIL-midler til utvidet lagerkapasitet må prioriteres høyere i en del kommuner. En økning i kraftfôrkrevende husdyrhold bør også kanaliseres til områder der det er mye ledig spredeareal, og behov for husdyrgjødsel for å bedre jordas produksjonsevne.

8.5 Økologisk landbruk

Akershus Bondelag mener at økonomien i økologisk landbruk i størst mulig grad må baseres på den merprisen man kan oppnå i markedet.

Det er i dag stort underskudd i markedet for økologisk korn, grønt, frukt og bær. Det er en situasjon som må utnyttes og det må satses på, og legges til rette for økt produksjon. Dette er svært viktig for å unngå at det etablerer seg varige importkanaler.

Akershus Bondelag mener at et godt tiltak for å dekke suget i markedet etter disse varene kan være å gi støtte til en organisering for å skaffe leveringsavtaler for småskalaprodusenter.

9. Forenkling

Troen om at en skal oppnå så veldig mye for forandringens skyld, er for stor. Forenkling er besnærende i seg selv, men norsk landbrukspolitik er og må være skreddersydd til det langstrakte landet med svært ulike driftsforhold.

Styret viser til kapitlene om SMIL og RMP og mener at det er avgjørende å hegne om og styrke disse ordningene.

10. Skatt/avgift/avskrivninger/fond

Inntektene i landbruket svinger veldig fra år til år. Grunnen til dette er at produksjonen er veldig væravhengig. Det bør opprettes en mulighet for å sette av penger skattefritt til fond som kan brukes til å gjøre investeringer i jorda (grøfting, hydroteknikk) og i bygninger (korntørke og -lager).

11. Annet

Tilskudd til kanthogst og rydding av beiter for virke til bioenergi bør gjeninnføres. Tilskuddet må være på et nivå som gir kostnadsdekning. I tillegg til å gi økt uttak av fornybar energi vil en slik ordning hindre gjengroing, og dermed opprettholde produksjonsarealene som et helt nødvendig grunnlag for å opprettholde eller øke jordbruksproduksjonen.

Lykke til med forhandlingene!

10.3.2016
Styret i Akershus Bondelag